

Vastine Varsinais-Suomen ELY-keskuksen 23.10.2023 antamasta lausunnosta koskien Paraisten Tammon ranta-asemakaavaan liittyvän luontoselvityksen riittämättömyyttä.

Antamassaan lausunnossa Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, että ranta- asemakaavaluonnosta varten tehdyt luontoselvitykset eivät ole ajanmukaisia. Selvitykset vuosilta 2004, 2011 ja 2012 eivät ole enää tarpeeksi ajanmukaisia. Vuoden 2019 luontoselvitys on tuoreempi, mutta koska tämän jälkeen on astunut voimaan uusi luonnonsuojelulaki, selvitystä ei voi pitää tarpeeksi ajanmukaisena. Lisäksi vuoden 2019 luontoselvitys ei täytä nykystandardeja luontoselvityksille, eivätkä sen johtopäätökset ole riittävät turvaamaan alueen luontoarvot. Selvitys ei riittävällä tavalla tunnista uhanalaisia luontotyyppieitä eikä uhanalaista lajistoa ole juurikaan selvitetty.

Uusi Luonnonsuojelulaki 2023

Uusi luonnonsuojelulaki astui voimaan kesäkuussa 2023, joten selvityksessä pohjaututtiin vanhaan Luonnonsuojelulakiin. Uudessa Luonnonsuojelulaissa suojeltavien luontotyyppien määritelmät ja kriteerit muuttuivat ja mukaan otettiin uusia suojeltavia luontotyyppieitä, Näistä uusista Luonnonsuojelulain 64 § mukaisista suojeltavista luontotyypeistä Rannikon metsäiset dyynit luontotyyppiä, Kalkkikallio luontotyyppiä, Meriajokas luontotyyppiä sekä Suojaiset Näkinpartaispohjat luontotyyppiä esiintyy Varsinais-Suomen rannikkoalueella. Maalla esiintyvistä luontotyypeistä Rannikon metsäisiä dyynejä tai Kalkkikallio luontotyyppieitä ei Tammon saarella esiinny saarelta tehtyjen luontoselvitysten perusteella. Mereisiä luontotyyppieitä ei ranta-asemakaavan yhteydessä selvitetty, koska kaava ei suoraan mahdollista esim. rantojen ruoppausta. Näiden luontotyyppien selvittäminen tehdään mahdollisten ruoppauslupien ja ilmoitusten yhteydessä. Uudessa Luonnonsuojelulaissa on myös määritelty tiukasti suojeltavia luontotyyppieitä (65§). Serpenteenikalliot, kivikot ja soraikot luontotyyppiä ei Tammon saarella esiinny, eikä myöskään Rannikon avoimet dyynit luontotyyppiä.

Viitasammakko (Rana arvalis)

Alueelta ei tehty kutuaikaista viitasammakkoselvitystä, koska karttaselvityksen ja maastokäyntien perusteella oli ilmeistä, ettei suunniteltujen rakennuspaikkojen alueella ole viitasammakoille sopivia suojaisia kutupaikkoja. Tammon luonnonsuojelualueella on yksi rehevä lahdenperukka saaren itäpäässä. Tällä alueella ei kuitenkaan ole merestä irti kuroutuneita lampareita, jotka olisivat riittävän suojaisia viitasammakon kutupaikaksi. Viitasammakko välttää kutualueinaan kohteita, joissa nuijapäävät ovat alttiita kalojen saalistukselle. Koska alueelle suunniteltu rakentaminen ei millään tavoin vaikuta jo suojeltuihin kohteisiin, johon myös itäpään lahdenperukka kuuluu, katsottiin viitasammakkoselvitys tarpeettomaksi. Lisäksi luonnonsuojelualueiden selvitystöistä vastaa luonnonsuojelualueen hallinnoiva taho eli tässä tapauksessa Metsähallitus.

Pikkuapollo (Parnassius mnemosyne)

Varsinais- -Suomen ELY-keskus toteaa lausunnossaan, että suuri puute vuoden 2019 luontoselvityksessä on, että siinä ei ole tehty tarkkoja rajauksia saarella esiintyvän luontodirektiivin liitteen IV lajin pikkuapollon (Parnassius mnemosyne) elinympäristöistä.

Tammon saaren pikkuapollo populaatio on pitkään tunnettu ja lajista on tehty useita selvityksiä saaren alueelta. Viimeisin Turun yliopiston tekemä selvitys on vuodelta 2020, jolloin lajin populaatio todettiin edelleen elinvoimaiseksi. Lajin suojelun kannalta on oleellista puoliavoimien

ympäristöjen säilyminen ja erityisesti lajin toukan ainoan ravintokasvin eli pystykiurunkannuksen elinvoimaisuus. Pikkuapollon esiintyminen saarella keskittyy lähes täysin luonnonsuojelualueelle ja erityisesti saaren itäpäähän, jossa suurimmat pystykiurunkannus kasvustot sijaitsevat, Suunniteltujen tonttien alueella saattaa yksittäisiä pystykiurunkannuksia kasvaa erityisesti niillä kohteilla, jossa vanhojen rakennusten ympärillä on vanhaa puutarhakasvillisuutta. Saaren pohjoisosaan suunnitellut tontit sijoittuvat pääosin karumpiin mäntyvaltaisiin metsäkuvioihin, joissa pikkuapollot eivät viihdy ja jossa pystykiurunkannusta ei esiinny.

Ranta-asemakaavan toteutuminen ei uhkaa saaren pikkuapollo populaatiota. Rakentamisen seurauksena nyt pitkälle metsittyneiden ja umpeutuneiden tonttien alueet muuttuvat puoliavoimeksi pihaympäristöksi, jota myös aikuiset pikkuapolloperhoset pystyvät hyödyntämään ravintokohteinaan. Kaavamääräyksiin on mahdollista lisätä ehto, että maaperältään sopiville tonttien alueille kylvetään lajin suosimia mesikasveja.

Alueen maankäytön historiaa tutkiessa on syytä huomata, että saaren itäosan puoliavoin ympäristö on pitkään jatkuneen ihmistoiminnan tulosta. Saari oli pitkään Paraisten Kalkki Oy: henkilökunnan virkistysaluetta ja kesäisin saarella vietti vapaa-aikaa parhaimmillaan useita satoja ihmisiä, joiden liikkuminen ja muu toimita piti saarta avoimena. Esin saaren vanha polkuverkosto, joka on jo pitkälle umpeutunut, syntyi silloin ja siitä hyötyi myös pikkuapolloperhonen.

Lepakkoselvitys

Vuonna 2019 tehty selvitys ei sisältänyt lepakkoselvitystä. Saaristoalueella ja erityisesti sisäsaaristossa tavataan lähes kaikkia Suomessa esiintyviä lepakkolajeja. Tammon saaren kookkaissa tammissa on runsaasti koloja, joita lepakot voivat käyttää pesä- ja lepopaikkoinaan. Erityisesti vesisiipat käyttävät näitä säännöllisesti. Suunniteltujen tonttien alueella kolopuita on erittäin vähän. Alueen eteläosan huonokuntoisissa rakennuksissa lepakoita saattaa pesiä. Ranta-asemakaava ei suoraan mahdollista rakennusten purkua. Mahdollisen purkuluvan hakemisen yhteydessä rakennusten merkitys lepakoiden lisääntymispaikkana on mahdollista selvittää. Osa alueen rakennuksista on niin huonokuntoisia, että ne eivät enää sovi lepakoiden lisääntymispaikaksi. Useimmat lepakkolajit suosivat saalistusalueinaan ranta-alueita, reunavyöhykkeitä ja puoliavointa ympäristöä, jota saaren Luonnonsuojelualueella ja muuallakin on runsaasti. Suunniteltu rakentaminen heikentää lepakoiden saalistusalueita vain vähän ja ranta-asemakaavan toteutuminen tuskin heikentää lepakoiden elinmahdollisuuksia saarella merkittävästi.

Jo tehtyjen selvitysten perusteella alueelle suunniteltu ranta-asemakaava ja sen toteutuminen ei todennäköisesti merkittävästi heikennä saaren luontoarvoja. Saaren jalopuulehtoja ja siihen sidoksissa olevaa eliölajistoa uhkaa ensisijaisesti saaren umpeenkasvu ja erityisesti saarelle istutetut kuusimetsä kuviot. Lisäksi tammen uudistumisen heikkous suuren sorkkaeläinkannan vuoksi uhkaa saaren lahopuujatkumoa tulevaisuudessa.

Angelniemellä 15.10.2024

FM, Biologi Jyrki Matikainen

Suomen Luontotieto Oy